

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Асен Тодоров Терзиев,

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство,
докторска програма „Театрознание и театрално изкуство“,

с автор Людмила Руменова Стоин

Тема: „Н.В. ГОГОЛ: СИМВОЛНИ СВЕТОВЕ И ТЕАТРАЛНИ
ПРАКТИКИ“,

научни ръководители: проф. д-р Пенко Господинов, чл -кор. проф. дфн.
Мирослав Дачев

Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кр. Сарафов“

Дисертационният труд на докторантката Людмила Руменова Стоин се състои от 167 страници. Той е структуриран в увод, три глави, заключение, приложения и библиография. Библиографският списък включва 54 заглавия (42 на български език, 6 на английски език и 6 онлайн източника). Допълнително към документите за процедурата са приложени 3 научни публикации (2 на страницата на Центъра за семиотични изследвания и 1 в Годишника на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“), чието съдържание е свързано с проблеми, разглеждани в дисертацията.

Професионалният път на Людмила Стоин преминава през придобиването на бакалавърска степен по „Актьорство за драматичен театър“ (2014) и магистърска по „Режисура в сценичните изкуства“ (2018) в НАТФИЗ, където след това е поканена за щатен преподавател от 2021 г. Паралелно с академичната си кариера, Людмила Стоин има и немалък сценичен опит като актриса и режисьор, като дипломното ѝ представление, реализирано на сцената на Родопския драматичен театър „Н. Хайтов“ в Смолян е върху повестта „Дневникът на един луд“ от Николай Василиевич

Гогол. Творчеството на големия руски класик вдъхновява и темата на нейния дисертационен труд, в който тя се опитва да го осмисли както от перспективата на театралното изкуство през примери от актуалната сценична практика, в която е едновременно участник и зрител, така и през инструментариума на семиотичния анализ, който изучава по време на обучението си. В това отношение текстът на Людмила Стоин впечатлява със своята широта и отвореност. В него тя подлага на критическо осмисляне своя собствен натрупан практически опит, както и работата върху произведения от Гогол на свои колеги от различните театрални професии на режисьора, сценографа и актьора. Също така текстът не е фокусиран единствено върху двете драматургични произведения на руския класик, комедиите „Женитба“ и „Ревизор“, а преминава през много от неговите разкази и повести, включително и през най-голямото му прозаично произведение - романът „Мъртви души“, които също често се превръщат в спектакли и стават предмет на сценична интерпретация. Тук, разбира се, най-яркият и категоричен пример е повестта „Дневникът на един луд“ с нейния централен комико-трагичен образ на потъващия във фантазиите на собственото си въображение чиновник Поприщин, чиято роля, подобно на най-сложните арии в операта, се е превърнала в своеобразен лакмус за виртуозно актьорско майсторство.

Семиотичният прочит, който докторантката разгръща в три последователни подчасти на своята най-обемна и детайлна първа глава „Символни светове в творчеството на Н. В. Гогол“ се обляга върху семиотичното разбиране за понятието „символ“ като същностно различно от понятието за „знак“, поради осъзнатия отказ при символа за строга фиксация на неговото значение или смисъл. Текстът демонстрира много добро познаване на основните автори и възгледи в сферата на семиотиката, лингвистиката и постструктурализма (от Ч. Пърс и Ф. дьо Сосюр до Ж. Дериде), но от най-голямо значение за целта на докторантката се оказват

съчиненията на Умберто Еко. Семиотичните идеи за *символен модус* (“... безкрайно тълкуваемо множество, което образува смислова мъглявина“, с. 10) и за *намерение на текста* на прочутия италиански учен и белетрист не само, че позволяват на Людмила Стоин така необходимата свобода за критическа и творческа интерпретация на Гоголевото творчество, но и подсиуряват един стабилен баланс за собственото ѝ изследване, което макар и опияняващо се от огромното богатство и безкрайни възможности за тълкуване (основна причина за нестихващия интерес към Гогол в театъра), никога не изгубва от поглед и представата за историческия, социо-културен контекст, както и за сложната и психологически-противоречива (и затова силно привлекателна) личност на автора. По отношение на тази първа глава бях най-силно впечатлен от множеството критически произведения на български и английски език, посветени на творчеството на Гогол, които Людмила Стоин е проучила, и които са и помогнали да задълбочи и усложни своето собствено разбиране за неговата художествена специфика. Докторантката отделя особено разгърнато внимание на едни от най-ярките белези на Гоголевия стил – изобилието от гастрономически детайли, майсторската заигравка със значението на собствените имена и специфичното гротесково изкривяване в изображението на персонажите и карнавализацията на действието, където делничното, баналното и обичайното преминават в необикновеното, фантастичното и страховитото.

Втората и третата глава на дисертационния труд очертават неговите емпирични измерения. Във втора глава Людмила Стоин прави пространни интервюта с внимателно подбрани въпроси, съответстващи на професионалната специфика на всеки един от интервюираните. Направени са интервюта с двама сценографи (Борис Далчев и Юлиана Войкова-Найман), двама режисьори (Здравко Митков и Мартин Киселов) и двама актьори (Дамян Тенев и Стелиан Радев), като свързващата нишка между тях е, че всички те са работили върху произведения на Гогол. В трета глава

Людмила Стоин освен, че предлага дистанцирано критическо обобщение и осмисляне на направените интервюта, добавя и своя собствен опит като режисьор. Тук бих направил една единствена препоръка, която би се отнасяла само към евентуално бъдещо публикуване на текста като самостоятелна монография. Считаю, че той би се обогатил ако към него се добяват и оригинални авторски анализи и, може би още интервюта с творци, които да представят онези примери от българската и международната театрална практика, които най-силно са впечатлили и са повлияли на Людмила Стоин за нейното разбиране за наистина безкрайните сценични възможности и предизвикателства, които творчеството на Гогол предлага на театралната сцена.

В заключение бих отбелязал, че дисертационният труд демонстрира във висока степен добро съчетание между задълбочено критическо проучване и оригинална творческа практика, което ми дава основанията убедено да препоръчам на Людмила Стоин да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

11.05. 2026 г.